

ИЛИНДЕНСКИ ЛИСТЪ

БИБЛИОТЕКА
при Народно читалище
"Отец Паисий 1819"
в. Сандански

ИЗВЪНРЕДНО ИЗДАНИЕ НА ИЛИНДЕНСКАТА ОРГАНИЗАЦИЯ
ПО СЛУЧАЙ ГОДИШНИНАТА НА ИЛИНДЕНСКОТО ВЪЗСТАНИЕ

Редакторъ: ХР. ШАЛДЕВЪ

Стружкото Илинденско знаме

Македонски псаломъ

(Посвещава се на ИЛИНДЕНЦИ)

Да славимъ свещени кедъръ,
Що въ бранитѣ ноци шуми,
Шуми и вѣсти победа
Надъ вражески черни земи.

Гадае той гѣхния жребий
По кобна червена звезда,
Че огънь и моръ ще изтрѣби,
И ниви, гори и стада;

Рѣкитѣ гробове ще влачатъ,
И вълци ще виятъ по тяхъ,
Въ утроби деца ще заплачатъ,
Скалитѣ ще трѣпнатъ отъ страхъ.

И пролѣтъ, и лѣто, и зима
Ще минатъ низъ пусати страни,
Рждата, отровна плѣсень,
Ще спомнятъ за живитѣ дни.

Надъ гроба на мрачния Каинъ
Ще сиятъ фѣртунитѣ сиягъ,
И духъ безподслоненъ, разкаянъ
Ще хлопа на нашия прагъ.

Но святата мѣсть ще обсеби
Славата на разпѣнатий Богъ,
Ще гръмне срѣдъ яростъ и мълнии
Гласътъ на библейски пророкъ.

Тодоръ Траяновъ

Илинденъ

Изнамаха се вече 32 години отъ този великъ день, Илинденското въстание презъ 1903 год., когато македонския роб рѣши еднодушно да сломи вѣковното турско робство. Измагнаха се 32 години отъ този великъ исторически подвигъ, но споменътъ за него остава все тъй свѣжъ, прѣсенъ и възпламеняващъ. Илинденъ си остава и сега най-високостояща и блѣстѣща звезда на високо национално съзнание въ безкрайната редица отъ велики подвизи на македонското население, която на вѣки ще краси историята ни. Нѣма по-велико дѣло

въ живота на балканскитѣ народи отъ дѣлото на Илинденъ.

Години и вѣкове ще се изминаватъ било на радостъ или скръбъ, но македонецътъ винаги ще си спомни за възхищение и възторгъ за най-големата проява на своя духъ и сила. Илинденското въстание не бѣ едно мимоидно увлечение и настроение, но естествена последица на 10-годишни титанически усилия на творцитѣ му за подготовка на велика борба, за да се срутятъ тежкитѣ окови на тираничския султански режимъ. То бѣ най-великия протестъ на роба, издигналъ се високо и хвърлил се въ неравна борба за извоюване на човѣшки права и свободи на родната си земя.

Илинденското въстание не е дѣло на една малобройна шепа буйни глави, а е дѣло на цѣлъ народъ, мажъкъ на брой, но съ високъ духъ, съ високи морални качества, велика саможертва и плъгън идеализъмъ. Въ илинденското въстание взе участие цѣлата страна; то имаше повсемѣстенъ характеръ и се прояви въ въоръженъ протестъ на всѣкъждѣ споредъ подготовката и далекитѣ нареждания.

Младо и старо, мжже и жени, учени и прости, богати и сиромаси — всичко вложи силитѣ си въ помощ на подетата борба срѣщу страшното вѣковно робство, срещу тиранията на султанитѣ.

Въстанието имаше за свой центръ Югозападна Македония и се изрази най-силно и масово въ Битоолско, Костурско, Крушовско, Леринско, Кичево, Охридско, Рѣсенско и въ околото легендарния Пиринѣ. То бѣ подкрепено и отъ другитѣ околии.

Презъ тѣзи бляжести дни отъ 20 юний 1903 г. край на ноември с. г. борбата бѣ страшна, кървава и мжчителна.

14000 хиляди въстаници се борѣха срещу 500

хил. турска войска и باشибозукъ. Правото бѣ на страната на роба, защото той се бореше за своята мила и скѣпа свобода. Вѣрата бѣ крепка, духътъ не сломихъ.

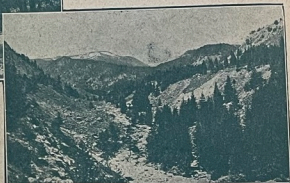
Хиляди жертви се дадоха, паднаха свидни чеда на Македония герои мжченици, хиляди жени и деца останаха безъ покривъ, безъ кора хлѣбъ, но духомъ не паднаха.

Пламъкътъ, който горѣше въ срцата имъ бѣ неугасимъ. Макаръ и въстаннето да бѣ жестоко потушено и не постигна крайната си цѣль — свопободата на Македония, но то високо издигна македонския въпросъ, който се наложи и продължава интересува не само насъ, но всички съвременници и защитници на свободата на народитѣ. Творци и идеализъмъ и нечутъ героизъмъ, блестятъ надъ насъ, съ своята лъчезарна свѣтлина, будятъ у насъ чувството на дългъ, подигатъ духътъ ни и ни укрлятъ.

Пжтътъ, начертанъ отъ тѣхъ, е предъ насъ ясно очертанъ и ние ще вървимъ по тоя пжтъ до пости-

Изгледъ отъ Пиринъ плавнина

гане на нашата заветна мечта — свободата на Родината.

Въ изпълнение на дългъ на който хилядитѣ паднали борци мжченици, знайни и незнайни, Илинденската организация всѣка година на Илинденъ урежда утра, вечеринки, беседи, панахиди и пр., като поканва цѣлата емиграция да се събере и отдаде сърдечна данъ на почитъ къмъ всички скѣпни и мили чада на Македония.

Този день е великъ не само за насъ, но за цѣлото българско племе, па и за всички народи, които скѣпятъ свободата и милѣятъ за нея.

Нека се знае отъ всички, че народъ, който тачи и слави своитѣ синове, паднали въ жертва за родъ и родина, нѣма да загине, а ще върви къмъ напредъкъ и възходъ.

Вѣчна паметъ и слава на всички паднали борци въ неравната борба. А на всички живи тѣхни последователи нека крепка вѣра подържа духа имъ въ по-свѣтло бъдеще на своята родина — Македония.

Л. Томовъ

20 юлий (2 августъ)

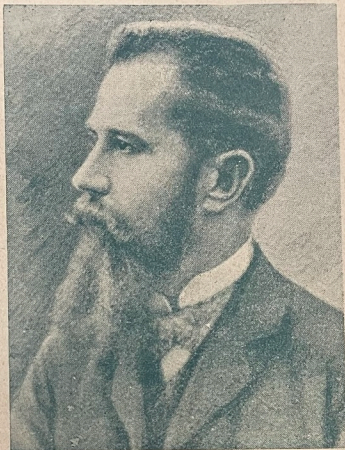
Когато през бурната 1878 година въ Берлинъ услията и надеждитъ на българското племе за свободенъ животъ бѣха разбити, шепя ентузиазирани македонски българи, пропнати отъ идеитъ на френската революция и минали презъ пламъцитъ на възраждането ни, преди 42 години въ столицата на Македония — Солунъ, дадоха клетва да пробудятъ заспалия презъ течение на петъ вѣка духъ на Кради-Марко, като опедѣлѣха своето политическо вѣрю съ думитъ *Автономия на Македония*.

И почна се една подземна, тайна апостолска дейность срѣдъ всички сѣловния на македонското население, което следъ 10 години създаде една нова дата, едно име — *Илинденъ*.

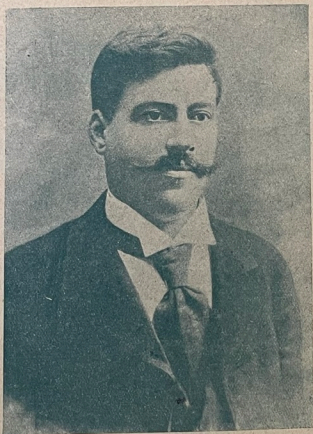
Всрѣдъ полунощната тишина, когато цѣлата природа спи въ безгриженъ и дълбокъ сънъ, македонската рая на турския султанъ, потискана и измѣнявана цѣди петъ вѣа, заяви високо на турцитъ и европейската дипломация, че тя не желае вече да робува, че съ собственитъ си сили пристѣпва да извоюва своята свобода.

Позивътъ на генералия въстанически шабъ за обявяването на въстанието бѣ изслушанъ отъ нея съ умиление и грѣмогласно „ура“. Пламъцитъ на подпаленитъ бейски конаци и правителствени сгради, смѣлитъ и дрѣзки нападения върху разквартируванитъ по главни селища и стратегически пунктове султански гарнизони и доброволческитъ турски отряди, прекъсването на телеграфнитъ и желѣзопѣжнитъ съобщения, показаха на турцитъ и евро-

Отъ върха Победоносецъ надъ Пелистеръ и Бабуна, надъ Галичница, Вичъ, Бигла, надъ Осогово и Пиринъ проехтъ гласа на македонския селянинъ,

Данянь Груевъ

Гане Дѣкчевъ

който бѣ продалъ вола си, за да си купи пушка, а на Илинденъ 1903 г. захвърли ралото и мотиката и пое пѣтя на бунта.

Три месеци въстаниаиятъ робъ държеше друмища и клисури, царуваше надъ планини и полета; три месеца сърцето на Македония туптѣше чрезъ ехтежа на кървава борба за животъ или смъртъ, която се започна отъ две не равни страни.

Бори се той геройски и, сплотенъ като единъ човѣкъ, съ надежда и увѣреностъ да изнесе борбата до благополученъ край.

И когато той се прибра при пепелищата на своитъ жилища, не заплака за изгубеното и не проклѣ своитъ влѣхновители, защото подъ пепелищата на своитъ домове той виждаше заровени и собственото си старо малодушие, и чифлигарското си тегло. Той не жалѣше за несполуката на своя духъ, което на вѣки създаваше отъ него единъ неумолимъ борець и голденъ вече гражданинъ на свободна Македония. Не жалѣше той и за изгубения въ боеветъ свой братъ, защото чувствуваше и разбираше, че славнитъ спомени за подвизитъ и жертвитъ презъ въстанието ще продължатъ неговата борба.

И все пакъ, съ скѣпата постеля отъ човѣшки

пейскитъ дипломати, че македонската рая е способна и решена да се бори за свободата си или да умре за нея.

трупове и опожарени къщи, що встанието дале, бѣ поставенъ пиедестала на македонската свобода. Преди всичко, събуди се и се възроди духа на македонския българинъ и, второ, предизвика се на мѣсата на великитѣ сили.

Отсега потрѣбенъ бѣ духъ на примирителностъ, духъ на единомислие и еднодействие, предвидливостъ и тактъ, за да се дойде до въжделената пълна свобода.

Нови и голѣми събития, обаче, станали извънъ неговата воля и извънъ неговата срѣда, помрачиха появилата се зора на свободата и съвършено я по-

тулиха, за да се открие тя наново отъ младитѣ поколения, проникващи се отъ духа на Илинденъ.

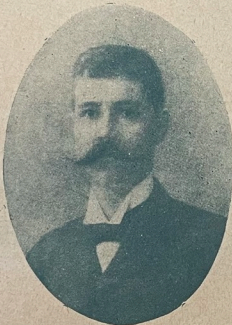
И тая година, когато прокуденитѣ македонски синове се приканватъ на Илинденъ да си спомнятъ и манифестирайтъ мъченичеството на Македония и тѣхното тегло на изгнаници, нека всички се проникнемъ отъ духа на Илинденъ, за да се отдаде почитъ къмъ падналитѣ наши братя и се заяви на свѣта, че Македония е жива.

Прочее, Илинденъ е предъ насъ, духътъ на падналитѣ е надъ насъ. Нека той пребѣде въ нашитѣ души всѣкога и всѣкъде.

Хр. Шалевъ

Духътъ на Македония

Превратноститѣ въ историческия животъ на народитѣ и държавитѣ имъ сж явления обикновени и се обуславятъ отъ вътрешни неуредици и гео-

Христо Матовъ

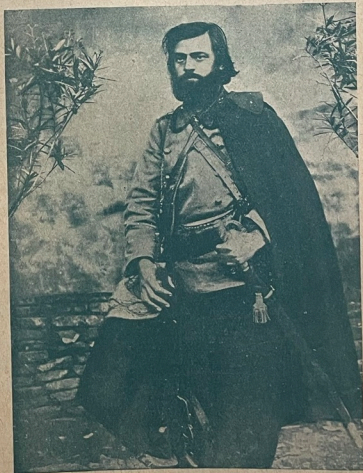
графското положение на страната. Неназмѣненъ, обаче, остава духътъ на народа, който, оформенъ отъ физическитѣ условия на страната, приемствено се предава отъ поколѣние на поколѣние и който се проявява въ неговия битовъ, стопански и духовенъ животъ и олицетворява въ исторически личности.

Дванадесетъ вѣка преди Рождество Христово въ сърдцето на Македония се заселило едно индоевропейско племе подъ име *македонци*. Въ продължение на четирнадесетъ вѣка — до 201 г. следъ Рожд. Христово това племе проживѣ самостоятелно политически животъ, презъ който то тури здрави основи на своя общественъ и стопански животъ и прояви жилавостъ и духъ на дипломатическо и военно творчество, олицетворени въ геня на Филипа II и Александра Велики.

Когато презъ VII вѣкъ следъ Рожд. Христово Македония бѣ заселена съ компактна славяно-българска маса, духътъ на древнитѣ македонци се предава на новитѣ и заселници. Изразителъ на тоя предава на новитѣ и заселници. Изразителъ на тоя духъ бѣ царъ Самуилъ, който, като политикъ, предоставяйки самоуправление на всѣки народъ, стреми да обедини всички славяни въ полуострова, а като стратегъ въ боеветѣ си съ враговетѣ се приближава до геня на Александра Велики.

По-късно тоя духъ се изразява въ лицето на Крали Марко, подвизитѣ на когото сж възлѣти отъ народа въ словесната му пѣсенъ, въ която се излага копнежа му за самостоятенъ животъ и непреклонната му воля да се бори съ всѣки неприятелъ съ свѣрхестествената сила на своя херой олицетворителъ.

Когато презъ XIV в. лжжитѣ на македонското политическо стѣнце отново затъмнѣха, когато снагата на Македония бѣ потисната и въ продължение на петь вѣка притискана отъ двойно робство, тая снага не се превърна въ мърша, духътъ ѝ не умрѣ. Скритъ като жаръ въ гхстата си пепель, тоя духъ се прояви съ всичката си мощъ на *Илинденъ 1903 г.* чрезъ смѣлитѣ и дрѣзки нападения и сражения съ султанскитѣ войски и, макаръ и сраженъ съ огънъ и мечъ, напомни на свѣта, че духътъ на Македония не е загиналъ, че снагата съ която той се носи, не е мъртва.

Борис Сарафовъ

Развихря се тоя духъ и презъ Балканската война, който, като събра и изъ задоксана своитѣ синове въ горди легиони, грабна вѣнца на победата съ пляването на Яверъ паша и отбиването на Шар-койския десантъ.

Тоя духъ сияе победно не само въ вжорженитѣ действия на политическата история на Македония. Гоненъ и преследванъ съ вѣковие въ историческата паметъ на народа, въ майчиния езикъ, въ училище и черква, унизяванъ въ домъ и селища, въ учреждения и заведения, битъ съ камшикъ и приклади по друмица, уличи и площади, затварянъ и окованъ въ вериги и пращанъ на заточение въ Бѣломорски острови и малоазиатски и африкански крепости, заради вѣрата му въ вѣчната правда и справедливостъ и заради непокорство, той тлѣе подъ жаравата на страданието, мъждѣе и блѣсна подъ тихата атонска свещица въ историята на Отпа Панаия и творенията на Иоакима Кърчовски, Кирила Пейчиновича и Теодосия Синаитски, и въ буйния факелъ на просвѣтата разпалва се въ упорита и неспирна работа за нравствена възмога на народа и въ всеоидно тържество въ всички посоки на живота. Победно той се изразява, най-после, и въ архитектурното, живописно и резбарско творчество на дებранина и галичанина, въ кожухарското изкуство на охридчанина и костурчанина, въ металическия издѣлия на прилепчанина и неврокопчанина, въ търговската предприемчивостъ на велешанина и прилепчанина.

Твърдъ въ своята мѣка, мощенъ въ мечтателния си романтизмъ и трезвия си позитивизмъ, омалгосанъ отъ изгубената свобода и гордъ въ постиженията на обществения си мисль и прегърналъ своето дѣлово политическо вѣруно, излъчено съ огледъ на прегрѣшенията на миналото, тоя духъ отново пилѣе благатитѣ си съкровища, смущава жаднитѣ за спокойствие сѣрдца, тропа на свѣтовната съвестъ, моли се, гърми и тъгне и, докато най-после неподкупената човѣшка съвестъ признава

И въпрѣки това, духътъ на Македония не е одушенъ. Той излчи отъ себе си нови ратници, мъченици и херои, които съ творбитѣ и подвизитѣ

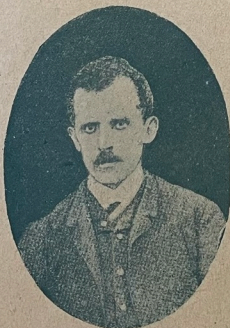

Дамъянъ Груевъ

си сочатъ на свѣта, че Македония е жива, че тя е мѣченица, несправедливо и жестоко наказана, че тя е разпната на кръстъ като Христосъ, че едни и слагатъ търнежъ вѣнецъ, други я пробождатъ съ копие въ ребрата, трети и поднасятъ оцетъ и жлъчка, че въ страданието си тя се възвисява, просвѣтлява, нравствено се пречисти, за да дочака тържественния день на своето възкресение.

Велико е страданието на Македония и велика е тя въ скръбта си, но още по-велика е Македония въ мисията си. Защото въ страданията и сияе нейното безсмъртие, а въ мисията ѝ е благоденствието на балканскитѣ народи. Чрезъ страданията си Македония изпълни първата половина отъ своето месанство, като изпѣди вѣковния общобалкански врагъ-угнетителъ, а чрезъ носената отъ своя духъ борба за свобода, ще сграби сестрински рѣцетъ на своитѣ съседки сестри, за да се тури еднажъ за винаги миръ на балканитѣ. Въ тая мисия се призоваватъ и българи, и сѣрби, и гърци, и албанци, власи и евреи. Въ тая мисия се призоваватъ всички балкански държави въ името на тѣхното спокойствие и миренъ напредѣкъ. Въ тая мисия се призоваватъ, най-после, и пропѣденитѣ чада на Македония. Тѣ се призоваватъ да следватъ нейния духъ, който ни учи и назидава, че сж потрѣбни грижи и усилія, труженничество и подвизи, постоянство и упоритостъ, разумъ и мъдростъ, молитви и жертви, разбирателство и сговоръ, за да възсяне на македонската Голгота Божията милостъ и правда.

Хр. Шалдевъ

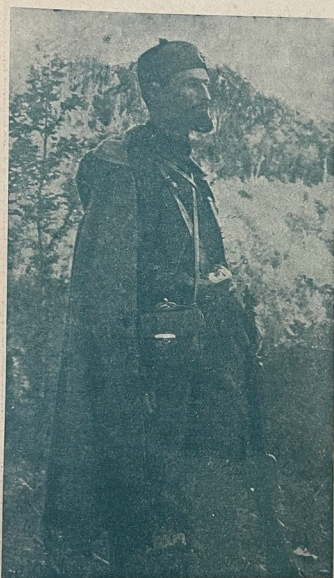
Пере Топовъ

правото му за воленъ животъ, балканския и свѣтовния ареопази въ Букурещъ и Парижъ игнориратъ го, разкъсватъ неговото тѣло.

Напредъ към идеала на Илинден!

Нека не се зловиди никому, ако подчертава съдебела линия неопровержимия факт, че македонски българи основаха революционната ни организа-

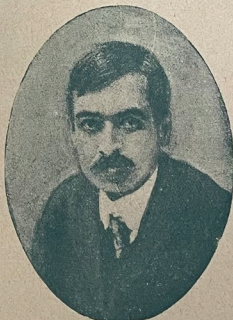

Тодоръ Александровъ

ция, македонскитъ българи бѣха главнитъ апостоли на страшното, но омайно освободително слово, на български се водѣше тайната кореспонденция и на сѣкия езикъ се командуваха въоръженитъ сили на В. М. Р. О. Нахалство и натрапничество ли бѣше това? Не! Никой добъръ и съзнателенъ македонецъ не издигна гласъ на протестъ противъ него, никой не реагира срещу „домогванията на единъ етнически елементъ въ ущрѣбъ на интереситъ на другитъ етнически елементи въ страната“, защото съзнаваше и разбираше, че въ случая нѣма домогвания, че не се работи за създаване на една втора България на Балкана, а за освобождението на цѣлкупното македонско население, включително и турцитъ, които смѣтаха себе си ужъ за господстващъ елементъ, отъ политическо и икономическо потисничество. „Свободата е съзнание, се казваше и поддържаше навсѣкжде, което грѣе еднакво за праведни и за грѣшни, за стари и за млади“, си-

речъ, всички народности елементи въ Македония ще се ползуватъ отъ еднакви права и привилегии въ бѣдещата автономна държава. Какъвъ и кой ще бѣде официалния езикъ на тая държава — подобенъ въпросъ не се задаваше, защото всѣки съзнаваше, че неговия езикъ нѣма да бѣде пренебрегнатъ, нито пъкъ ще се намѣри умевъ македонецъ, който да пожелае претопването на тая или оная народность. Дори старцитъ, които се бѣха отворили отъ подлостъта на грѣцката „завѣра“ отъ 1820/21 година и не бѣха забравили ужаситъ отъ изтѣпленията на турцитъ по поводъ участието на македонцитъ въ грѣцкитъ въстания подъ шефството на Марка Бочваря, както и по поводъ нахлуването въ источна Македония на четитъ на прогласения отъ грѣцкитъ монаси въ Атонъ за грѣцки князь нѣкой си Манолоки, благословиха родилото се македонско освободително дѣло и го нарѣкоха „свето“. То стана сжкло и свето за цѣлия народъ благодарение на чл. чл. 1 и 2 отъ устава на организацията, които ясно очертаха цельта на борбата — *автономията на Македония* — и правоучието въ тая борба на всички македонци, безъ разлика на вѣра, народность, полъ и убеждение.

Какъвъ умъ какво братолобие и каква спасителна мисль сж вложени въ тоя устав! Тая мисль излѣза отъ умнитъ глави на нашитъ първоапостоли, които, съ огледъ на аспирациитъ на Балканскитъ държави и интереситъ на Великитъ сили, схващали, че е изключено да се създаде отъ Македония втора Гърция, втора Сърбия или втора България на Балкана и че нито пъкъ може да се рачита на присѣдинението на сжщата територия къмъ която и да е отъ Балканскитъ държави, а братолобието излѣзло изъ дълбочината на едно голѣмо сърце, прѣпълнено съ кристална любовь къмъ всѣки, който носи великото и славно име македонецъ.

П. И. Яворовъ

Това сърце бѣше и е сърцето на Македония. Подъ ритъма на неговия туптужъ, озарявано отъ блистателнитъ лъчи на священото освободително

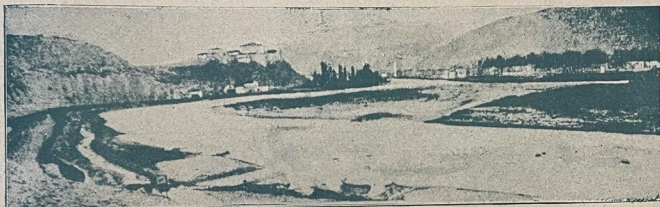

дѣло и затопляно отъ богаткитѣ мечти за воленъ животь, братъ брату подаваше ржце, сливаха се въздишкитѣ и копнежитѣ и се направляваха мислитѣ и действията въ една насока, къмъ единъ идеалъ — автономна Македония.

Въ удива и зали се застана Балканскитѣ държави и Великитѣ сили предъ величието на македонския идеалъ, предъ неустрашимия духъ на македонска-борецъ, предъ желъзната воля на македонския народъ и предъ слотеностя, предъ единодушието, единомислието и единодействието, което царше срѣдъ широкитѣ народни маси въ страната. Турция изгуби своята устойчивост и почна да трепери предъ мисълта за скоршното и неизбежно тържество на македонския идеалъ. Тя съ ужасъ забеляза, че предъ сядилищата ѝ се изправяха

приклони глава, безъ да прокліна... и зароботи отново, защото духътъ на роба бѣше силенъ; защото слотеностя между отдѣлнитѣ етнически елементи и сцепленіето между отдѣлнитѣ членове на сачитѣ не бѣха похабени, защото червеятъ на разединението и пораженството, системно насаждани и старателно култивирани отъ братскитѣ съседни държави чрезъ политическитѣ си и духовни представители въ страната ни, не бѣше се добралъ до корена на дървото; защото голѣмото македонско сърце си оставаше препълнено съ любовъ къмъ всѣки, който носѣше славното име македонско, ратуваше за автономна Македония и вѣрваше въ тържеството на правдата

Въпрѣки всичко, обаче, злото наддѣле. Балканскитѣ държави най-сетне успѣха да влѣятъ отров

Рѣката Вардаръ воль градъ Скопие.

като комити и правовѣрни мюсюлмани — турци и арнаути — и че приомитѣ да дѣли, за да владѣе, не даваха вече резултати. Да, предъ идеала и въ името на идеала бѣше заглъхналъ всѣкаквъ вѣровъ и националенъ антагонизъмъ, бѣха се оставили на страна всѣкакви класови и съсловни борби и различия: евреи помагаша парично, турци и арнаути до-ставяха оржжие, българи, власи и гърци (гърчещи се власи, българи и арнаути) наравнаха тежкия кръстъ на революцията, социалисти и духовници ржководѣха чети и си даваха взаимна подкрѣпа. И само въ единъ периодъ отъ 10 години, въпрѣки създаванитѣ отъ Балканскитѣ държави въ съюзъ съ Турция спънки, се извърши чудото — масата биде революционизирана и подготвена за великия день — въстанието.

2 августъ, 1903 год. Зарумене зората и блѣсна Илинденъ въ злато и пурпуръ. Врагътъ скоро се опомни и съ страшна сила се втурна да спасява дьволета и да отмъщава. Започна се неравна борба. Пожарища затрепѣха и обрѣнаха на пепелища села и градове; рѣки кърви потѣкоха по цѣлата страна; човѣшки тѣла се търкаляха по плжтица и усои, разкъсвани отъ звѣрове; бездомници, гладни, боси, голи, се скитаха не мили, не драги, преследвани и торможени отъ врага.

Предъ ужаса на катастрофата една часть отъ въстаналия народъ се изплаши и обезвѣри, но тоя страхъ се появи само подъ влиянието на минутата и за туй скоро се изпари — народътъ се съвзе и гордо и съ стоицизмъ, достоенъ за удива, погледна на нещастieto си, безъ да охне, безъ да

въ македонското сърце, следствие на което идеята биде пренебрегната. Настѣпи национално разединение. Отпочнаха се ежбитѣ, гоненията, взаимно изтрѣбленіята. Стигна се до Балканската и Свѣтловна войни, които завършиха катастрофално за насъ — Македония биде разпнѣната на кръсть.

Навредъ въ Балканскитѣ държави, а и въ канцеларитѣ на по-далечни сили „победителски“ разправа се, че македонски въпросъ не съществува, че той е разрешенъ въ Букурещъ и Ньой и че повдигането му означавало сепаратизъмъ, нарушение на договоритѣ, война. За насъ македонцитѣ и за цѣлия културенъ свѣтъ македонски въпросъ съществува и че разрешението му въ смисълъ да се съзладе независима македонска държава, като държава звено между балканскитѣ народи и държави, съвсемъ не значи война, а тѣмъ обротно — означава вѣченъ миръ на Балкана. Македония е жива, щомъ има свои чета, които мислятъ и работятъ за нея.

Въ началото изтъкнахъ заслугитѣ на македонския българинъ по отношение създаването и закъването на революционната организация и идването ни до Илинденъ, чрезъ които овѣковѣжихме македонския идеалъ. Мислята му не е завършена — той е длъженъ сега, повече отъ всѣкого, да си спомни дадената клетва, да сгрупира около свещения идеалъ, както до Илинденъ, всички македонци, безъ разлика на вѣра народностъ, полъ и убеждения и съ общи усилия да подеме и изнесе — по пжта

на легалната борба — освободителното дѣло до крайна победа.

Македонци, кждето и да се намираме, нека се откажемъ отъ амбиции и дѣрвоте, нека престанемъ да се гонимъ и самоизтрѣбваме, нека не се поддаваме и служимъ на чужди интереси, нека бждемъ преди всичко добри македонци и, обединени

Иванъ Гарвановъ

въ едно сърце и въ една душа, въ една мисль и въ една воля съ общи усилія да изковемъ съдбата на Родината

Нека съ масовото си участие въ илинденското тържество презъ тази година засидедействуваме и манифестираме нашето единство и готовността ни да продължимъ священното дѣло на Илинденъ.

Н. К. Майски

Покана отъ Ржководното тѣло на Илинденската Организация

Ржководното дѣло на Илинденската организация изпрати до председателитѣ на софийскитѣ братства следната покана:

Дрази съотечественици

Преди 32 години, на 2 августъ Илинденъ, следъ дълго и тежко рабство и следъ 10 — годишно революционно възпитание населението на *Македония* хвърли рало и мотика, брадва и чукъ и чрезъ една хероична и кървава епопея се опита да строши веригитѣ на рабството.

Илинденци, които три месеци обитаваха македонскитѣ планини, не само записаха епохални въ историята на балканскитѣ народи дѣла, ами съ възвишения си идеализъмъ и заслужаваща адмиратия прозорливостъ очертаха най-вѣрния пъкъ на македонската свобода, като съ дѣлата си подчертаха, че македонското освободително движение е самостоятелно-македонско.

Жертвитѣ, които даде възстанението не останаха напрасни. То предизвика наѣсата на великитѣ сили за прилагането на чл. 23 отъ Берлинския

конгресъ и лека по лека почна да се появява зората на свободата надъ Македония.

Изминалитѣ 32 години, презъ които станаха голѣми събития извънъ волята на македонца и доведоха разпокъсването на Македония, ни показватъ, колко прозорливи сѣ били творцитѣ на Илинденската епопея и какъвъ идеализъмъ, героизъмъ и прозорливостъ вложиха тѣ въ нея.

Илинденъ е свещена дата за всѣки макеонецъ, а идентѣ на Илинденъ трѣбва да инпулирайтъ съзнанието и волята на младитѣ поколения, за да се показва на свѣта, че въпреки всичко *Македония* е жива.

Ето защо, на 2 августъ, когато по традиция и уставно повѣдение Ржководното тѣло на Илинденската организация отдава почит на падналитѣ за свободата на Македония свои другари и въ черква отслужва панахида за упокоение душитѣ имъ, свещенъ дългъ ни налага да се съберемъ всички възрастни и маловъзрастни, мъже и жени, за да отладемъ своята данъ на почитъ и смиренло да се поклонимъ предъ тѣхната паметъ. Нека въ тоя день и по тоя случай загълхнатъ ежбитѣ помежду ни и съ това да докажемъ, че предъ паметта на падналитѣ за свободата борци-великани македонскитѣ изгнаници чувствуватъ, мислятъ и действуватъ като единъ. Нека, най-после, въ тоя день види свѣтътъ, колко е голѣма *неправдата*, която е извършена спремо Македония, колко е голѣма *мжката*, която изпитва нашата *Родина* и колко е велика *правдата*, която е прегърнала тя.

Прочее, Ржководното тѣло на Илинденската организация, отправйки Ви тая покана, моли Ви да наредитѣ, штоо членовитѣ на братството Ви масово да посетятъ панихидата, която ще се извърши на 2 августъ, въ 10 ч. пр. пладне въ черквата „*Св. недѣля*“, за да се подчертае всенародния характеръ на празненството.

Съ братски поздравъ:

Председателъ: Л. Томовъ

Секретаръ: Хр. Шалдевъ

Нашиятъ великденъ

Илинденъ!

Безсмъртно наше име, велика, славна дата на подвигъ величави въ борба за свободата, творецъ на души смѣли, ковачъ на воля силна, на вѣра въ мощъ народна, на добродѣтелъ дивна.

Илинденъ!

Ти Турция разклати, тиранни разтрѣпѣри и рабството, че пада, имъ даде да разбератъ; и чрезъ сълзи и кърви връзъ пепелища родни записа ти завета на светцитѣ безбройни...

Илинденъ!

Чрезъ тебъ сме ний велики, съсъ тебе се гордѣмъ, чрезъ тебъ сме свободни и вѣчно ще живѣмъ! И името ти славно отъ родъ вѣкъ родъ, Илинденъ, Въ тази ще прѣбже катъ името Великденъ...

Никола Кировъ Майски